

LA XARXA DE CUSTÒDIA TÉ CURA DE MÉS 100.000 HA DE TERRITORI CATALÀ

«Participar en la custòdia comporta el creixement de la conscienciació ecològica de la nostra societat»

La custòdia del territori és una estratègia que pretén implicar la propietat en la conservació dels valors naturals i paisatgístics del territori a través d'acords voluntaris amb les entitats de custòdia, les quals motiven la participació dels propietaris i són les promotores dels acords de custòdia, que van des d'un simple acord verbal fins a la total adquisició de la propietat. La custòdia és complementa amb altres formes de protecció existents, i es presenta com una opció adaptable a diferents realitats territorials. Segons Brent Mitchell –un dels pioners del desenvolupament d'aquesta filosofia–, la custòdia s'entén millor en el context de la conservació, on les persones són les qui tenen cura del món natural. «Custò-

dia» i «Ecologia» provenen de derivats de «casa» i la XCT (Xarxa de Custòdia del Territori, persones que tenen cura de la terra), ben viva des de l'any 2000, vol estendre la defensa de la nostra casa comuna arreu, amb la implicació voluntària i la responsabilitat compartida –fonaments d'una ètica cívica– de tots els seus protagonistes: persones, entitats i institucions. Elena Sixto (Manresa, 1977), publicista de formació, ha estat els tres darrers anys la responsable de comunicació de la XCT i és amb qui hem parlat per conèixer més de prop aquesta associació, que ja serveix més de 100.000 hectàrees de territori català a través de 235 acords de custòdia promoguts per 61 entitats.

principals col·laborar en la conservació del patrimoni natural i del paisatge, a més de conscienciar la població de la necessitat de protegir el medi. De fet, és un dels tres suports estructurals de la XCT, junt amb el Departament de Medi Ambient i Habitatge (DMAH) i la Universitat de Vic, que ens cedeix l'oficina tècnica i, evidentment, totes les organitzacions i persones que són membres de la xarxa. Actualment, es treballa molt en projectes i assessoraments, la captació de fons amb l'objectiu clar de fer aliances, etc. També hi ha la iniciativa de fer un catàleg de projectes de custòdia a Catalunya, perquè el que dóna sentit a l'oficina tècnica és fer d'altaveu de la custòdia i de la pròpia xarxa. De fet,

des de no gestionar a gestionar i té múltiples facetes, que s'adaptin segons cada cas.

Amb quines dificultats us trobeu per estendre aquest concepte?

Hi ha una primera dificultat que és pedagògica, en el sentit que cal explicar-lo als mitjans de comunicació. Es tracta d'una paraula que pot ser més o menys agraciada, però que en canvi està molt ben trobada pel significat que comporta. Custodiar vol dir guardar, conservar, tenir cura... i sovint s'associa massa amb el concepte de «vigilància». Una segona dificultat, que de mica en mica es va esvaïnt, és el fet que els acords de custòdia haurien de ser promoguts als

Xavier Borràs

DIRECTOR D'USERDA

Com, quan i on va néixer la Xarxa de Custòdia del Territori (XCT)?

Va néixer el novembre de l'any 2000 arran d'unes jornades sobre la conservació en finques privades que va organitzar la Fundació Territori i Paisatge al castell de Montesquiu (Bisaura [Osona]), on Mitchell Brent, vicepresident de la Quebec-Labrador Foundation/Atlantic Center for the Environment –un dels pioners internacionals d'aquestes xarxes–, va presentar la filosofia del concepte de custòdia. De fet, aquestes jornades es van cloure amb l'anomenada Declaració de Montesquiu (vegeu-la a la pàgina 11), d'on van sorgir les bases de la custòdia del territori al nostre

país, ja que l'impuls d'una xarxa de custòdia representava una gran oportunitat per a nosaltres –on el 80% del territori és de propietat privada–, i, igualment, s'apuntava la conveniència de crear una xarxa catalana de custòdia del territori. A partir d'aquest moment, un grup impulsor format per tres persones (Xavier Basora, Jordi Pietx i Xavier Sabaté) es va encarregar de redactar un pla director de la xarxa, de fer molts contactes i de moure la turbina per endegar aquesta associació. El novembre de 2001 es va fer la segona reunió de la xarxa a les Planes de Son, a la vall d'Àneu, on es va perfilar quines eren les entitats, sobretot les conservacionistes, que

recolzaven aquest projecte.

Formalment, la XCT es va constituir el 6 de març de 2003 amb la signatura de 33 entitats membres fundadores.

Quin és el paper de la Fundació Territori i Paisatge (FTiP) en la xarxa?

La XCT ha comptat sempre amb el suport de la Fundació –de fet, en van ser els impulsors. Cal tenir en compte que la FTiP pot emprar l'eina més potent per a la custòdia, que és l'adquisició de territori i els convenis i acords amb ajuntaments i grans propietaris de terrenys. La FTiP, creada per l'Obra Social de Caixa Catalunya a finals de l'any 1997, té com a objectius

tractem d'incentivar que les entitats es professionalitzin i, en certa mesura, s'autofinancin, a més de responsabilitzar-se, junt amb els propietaris, dels compromisos concrets.

Quin és l'objectiu bàsic de la Xarxa?

Desenvolupar i impulsar la custòdia del territori. El propi concepte de «custòdia» no és massa estès, però Brent Mitchell sempre ha dit que cada país –pel seu propi tarannà– troba el seu propi model de custòdia amb els mecanismes que més bé li funcionen. De fet, a l'entorn del que és i no és «custòdia» ens podem trobar amb tot de marges i inexactituds. Per a nosaltres, és molt important el concepte de generar responsabilitat, és a dir, el tractar que tothom es faci responsable dels acords a què s'hagi arribat de forma voluntària, amb què augmenta, a més, el grau de consciència no tan sols dels implicats sinó dels que hi són a prop, la societat civil que ha de donar suport a aquests propietaris. La custòdia pot significar

mitjans per les pròpies entitats que els convenen, i algunes ja ho fan tractant d'explicar-ho potser d'una altra manera (per la dificultat pedagògica que he esmentat al principi). Amb el concepte de custòdia el que s'intenta, també, a l'hora d'explicar-lo és que s'entengui bé la sinergia que es crea entre societat civil i propietaris, i amb l'Administració en el paper que hi tingui, ja que el seu suport serà bàsic per a la durabilitat dels acords. El concepte de custòdia, a més, comporta una gran versatilitat: des de l'acord verbal a la compra, de l'encaixada de mans i el pacte verbal –tradicionals a casa nostra– a la lletra petita dels papers d'una adquisició... hi ha una gamma de possibilitats important.

I amb quins avantatges?

De fet, des del principi hem cregut molt important la implicació dels ajuntaments en la custòdia del territori. Per això ha estat bàsic el suport de totes les diputacions a fer la difusió de la guia *Oportunitats per a la custòdia*

